

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΑΔΕ

Ανεξάρτητη Αρχή
Δημοσίων Εσόδων

Αθήνα, 18/11/2024

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗΣ**

Αριθμός απόφασης: 3077

ΤΜΗΜΑ : Α1 Επανεξέτασης
Ταχ. Δ/ση : Φιλαδελφείας 8 και Σάμου
Ταχ. Κώδικας : 104 40 - Αθήνα
Τηλέφωνο : 213 1312346
E-Mail : ded.ath@aade.gr

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις :

α. Του άρθρου 72 του Ν. 5104/2024 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις.»(ΦΕΚ Α' 58).

β. Του άρθρου 10 της Δ. ΟΡΓ. Α 1125859 ΕΞ 2020/23.10.2020 Απόφασης του Διοικητή της ΑΑΔΕ (ΦΕΚ Β' 4738/26.10.2020) με θέμα «*Οργανισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)*».

γ. Της ΠΟΛ 1064/12.04.2017 Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

δ. Την με αριθμό Α.1165/22.11.2022 απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) με θέμα «*Υποβολή ενδικοφανών προσφυγών και αιτημάτων αναστολής του άρθρου 63 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4987/2022), αποκλειστικά ψηφιακά μέσω διαδικτύου από το δικτυακό τόπο της Α.Α.Δ.Ε.*» (ΦΕΚ Β' 6009)».

2. Την ΠΟΛ 1069/04-03-2014 Εγκύκλιο της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών.

3. Την Δ.Ε.Δ. 1126366 ΕΞ 2016/30.08.2016 (ΦΕΚ Β' 2759/1.9.2016) Απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών «Παροχή εξουσιοδότησης υπογραφής».

4. Την με ημερομηνία κατάθεσης **27-06-2024** και με αριθμό πρωτοκόλλου .....ενδικοφανή προσφυγή της εταιρείας με την επωνυμία..... **ΑΦΜ**....., με έδρα στο .....Αττικής, επί της οδού....., όπως νομίμως εκπροσωπείται, κατά της τεκμαιρόμενης σιωπηρής απόρριψης επί της από 28/02/2024 υποβληθείσης, κατ' άρθρο 20§1 του ν. 4987/2022 έγγραφης επιφύλαξης στη δήλωση απόδοσης τελών χαρτοσήμου και τα προσκομιζόμενα με αυτή σχετικά έγγραφα.

5. Τις απόψεις της Δ.Ο.Υ. Φ.Α.Ε. Αθηνών.

6. Την εισήγηση του ορισθέντος υπαλλήλου του Τμήματος Α1, όπως αποτυπώνεται στο σχέδιο της απόφασης.

Επί της από **27-06-2024** και με αριθμό πρωτοκόλλου .....ενδικοφανούς προσφυγής της εταιρείας με την επωνυμία .....με **ΑΦΜ**....., η οποία κατατέθηκε **εμπρόθεσμα** και μετά τη μελέτη όλων των προβαλλόμενων λόγων της ενδικοφανούς προσφυγής, επαγόμαστε τα ακόλουθα:

Η προσφεύγουσα εταιρεία, υπέβαλε στην αρμόδια ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών μέσω της ηλεκτρονικής υπηρεσίας της ΑΑΔΕ «Τα αιτήματά μου» την από 28/02/2024 και κωδικό ..... /..... αίτηση απόδοσης τελών χαρτοσήμου (έντυπο Α200) φορολογικού έτους 01/04/2022 – 31/03/2023, με συνημμένη επιφύλαξη (κατ' άρθρο 20 Ν. 4987/2022), με την οποία θεώρησε ότι δεν όφειλε να αποδώσει τέλη χαρτοσήμου. Συγκεκριμένα επιφυλάχθηκε για την υποχρέωσή της να αποδώσει στο Ελληνικό Δημόσιο τέλη χαρτοσήμου συνολικού ποσού **4.397.546,43€** που προκύπτουν από **δανειακό αλληλόχροο δοσοληπτικό λογαριασμό** για το φορολογικό έτος 01/04/2022– 31/03/2023 επί της από **01/10/2011** σύμβασης δανείου με τίτλο .....” μεταξύ της ίδιας και της συγγενούς εταιρείας ..... που εδρεύει στην Ουγγαρία.....).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, η προσφεύγουσα εταιρεία, την **01/10/2011** σύναψε στη Βουδαπέστη της Ουγγαρίας **Ενδοομιλική Σύμβαση Δανείου** με τίτλο .....” με την αλλοδαπή συγγενή εταιρεία ..... Από τα στοιχεία της σύμβασης, προκύπτουν τα εξής: Αντικείμενο αυτής ήταν ο εκατέρωθεν (“διπλός”) δανεισμός των συμβαλλόμενων μερών, όπου η προσφεύγουσα και η αλλοδαπή συγγενής εταιρεία, συμφώνησαν να έχουν δυνητικά εναλλασσόμενη διπλή ιδιότητα, ήτοι του δανειστή ή του οφειλέτη αντίστοιχα, δίχως να υφίσταται γραπτός περιορισμός ως προς την υποχρέωση και τη συχνότητα εναλλαγής των εν λόγω ιδιοτήτων και των αντίστοιχων δικαιωμάτων – υποχρεώσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 2 “Facility Amount”, **ανώτατο όριο δανεισμού**, ορίστηκε το ποσό των **250.000.000€**. Για την παραμονή του δανείσματος στη διάθεση της εκάστοτε οφειλέτριας τα μέρη συμφώνησαν στο άρθρο 7 (“Interest”) (“Τόκοι”) τον υπολογισμό τόκων. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της δήλης προς απόδοση του δανείσματος ημέρας, τα μέρη συμφώνησαν στο άρθρο 11 (“Overdue Payments”) (“Εκπρόθεσμες πληρωμές”) τον καταλογισμό τόκων υπερημερίας εις βάρος του οφειλέτη καθώς και τη μέθοδο υπολογισμού αυτών. Περαιτέρω, αναφορικά με τις Εκταμιεύσεις, τα μέρη συμφώνησαν στο άρθρο 6 (“Drawings” (“Εκταμιεύσεις”) ότι θα λαμβάνουν χώρα με δύο τρόπους, ήτοι i) μέσω συμφωνίας αυτόματης μεταφοράς χρημάτων μεταξύ των αντίστοιχων τραπεζικών λογαριασμών του Πρώτου και του Δεύτερου Συμβαλλόμενου που τηρούνται στην τράπεζα ....., ii) μέσω διακανονισμών με άλλες οντότητες που συμμετέχουν στο σύστημα Ταμειακής Διαχείρισης Πολλαπλού Συναλλάγματος της..... Για την πραγματοποίηση των χρηματικών κινήσεων κατά την εκτέλεση της εν λόγω Σύμβασης, η προσφεύγουσα χρησιμοποίησε τον λογαριασμό που τηρεί στην αλλοδαπή στην τράπεζα ..... στο Λονδίνο (αρ. λογαριασμού ..... και η αντισυμβαλλόμενη εταιρεία .....τον λογαριασμό με αριθμό ..... της αλλοδαπής τράπεζας .....

Στο πλαίσιο της εν λόγω σύμβασης, κατά το φορολογικό έτος **01.04.2022-31.03.2023**, το ποσό **183.231.101,23€** ήταν το μεγαλύτερο πιστωτικό υπόλοιπο (συμπεριλαμβανομένων των τόκων), όπως προέκυψε από τις λογιστικές εγγραφές της προσφεύγουσας, οι οποίες συνυποβλήθηκαν με την επιφύλαξη. Η προσφεύγουσα υπέβαλε την από **28.02.2024** επιφύλαξη (κατ' άρθρο 20 Ν. 4987/2022) μαζί με την αίτηση απόδοσης τελών χαρτοσήμου (έντυπο Α200) φορολογικού έτους 01.04.2022-31.03.2023 και εξόφλησε πλήρως τα βεβαιωμένα τέλη χαρτοσήμου συνολικού ποσού € **4.525.954,78** συμπεριλαμβανομένων

προσαυξήσεων και τόκων που προέκυψαν. Επί της ανωτέρω επιφύλαξης της προσφεύγουσας, δεν εκδόθηκε ρητή απάντηση του προϊστάμενου της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών, εντός της τασσόμενης στο άρθρο 20§1 του ν. 4987/2022 προθεσμίας, τεκμαιρομένης έτσι της σιωπηρής απόρριψης αυτής.

Η προσφεύγουσα με την υπό κρίση ενδικοφανή προσφυγή, ζητά να ακυρωθεί η τεκμαιρόμενη σιωπηρή απόρριψη από τον Προϊστάμενο της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών της από 28.02.2024 και με κωδικό αιτήματος .....επιφύλαξής της που συνυποβλήθηκε στην ηλεκτρονική υπηρεσία της ΑΑΔΕ «Τα αιτήματα μου» με την αίτηση απόδοσης τελών χαρτοσήμου (έντυπο Α200) φορολογικού έτους 01.04.2022-31.03.2023, να αναγνωριστεί ότι δεν οφείλει να αποδώσει προς το Δημόσιο τέλη χαρτοσήμου ποσού 4.397.546,43€ και να της επιστραφούν τα τέλη χαρτοσήμου πλέον τυχόν προστίμων και τόκων εκπρόθεσμης καταβολής, ήτοι να επιστραφεί νομιμοτόκως το συνολικό βεβαιωθέν ποσό των **4.525.954.78€** το οποίο καταβλήθηκε αχρεωστήτως με την δήλωση απόδοσης τελών χαρτοσήμου φορολογικού έτους 01/04/2022 – 31/03/2023, από την ημερομηνία υποβολής αυτής της δήλωσης και μέχρι ολοσχερούς εξοφλήσεως, ισχυριζόμενη ότι:

- Εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των άρθρων 2, 8 παρ.1, 19 παρ.1, 22 παρ.1(κγ) και 63 παρ.1β του Κώδικα ΦΠΑ και 172 του ν. 4972/2022: Η Εταιρεία δεν υποχρεούται να αποδώσει προς το Ελληνικό Δημόσιο τέλη χαρτοσήμου με συντελεστή 2,4% επί του μεγαλύτερου πιστωτικού υπολοίπου του δανειακού δοσοληπτικού λογαριασμού της υπό κρίση δανειακής σύμβασης διότι η σύμβαση αυτή εμπίπτει στο καθεστώς του Φόρου Προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ). Παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου προς τη Διοίκηση.
- Εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της αρχής της χωρικότητας κατ' άρθρο 8 του Κώδικα Νόμων περί Τελών Χαρτοσήμου (ΚΝΤΧ): Η Εταιρεία δεν υποχρεούται να αποδώσει προς το Ελληνικό Δημόσιο τέλη χαρτοσήμου πλέον ΟΓΑ (2,4%) επί του μεγαλύτερου πιστωτικού υπολοίπου του δανειακού δοσοληπτικού λογαριασμού της υπό κρίση δανειακής σύμβασης διότι η σύμβαση αυτή βρίσκεται εκτός του πεδίου εφαρμογής των τελών χαρτοσήμου, βάσει της αρχής της χωρικότητας.

Προς επίρρωση των ισχυρισμών της επικαλείται τις ΣτΕ 2163/2020, ΣτΕ 2165/2020, ΣτΕ 2323/2020 καθώς και την ΣτΕ 1944/2022 που την αφορά.

Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ.1 του ν. 4987/2022:

«Όταν ο φορολογούμενος αμφιβάλλει σχετικά με την υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης, έχει δικαίωμα να υποβάλει φορολογική δήλωση με επιφύλαξη, η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη. Κάθε γενική ή αόριστη επιφύλαξη θεωρείται άκυρη και δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα. Ο Διοικητής δύναται να δεχθεί την επιφύλαξη και να διαγράψει το ποσό της φορολογητέας ύλης για την οποία διατυπώθηκε η επιφύλαξη μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή της δήλωσης. Σε περίπτωση απόρριψης της επιφύλαξης ή παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας απάντησης, ο φορολογούμενος μπορεί να προσφύγει στην Ειδική Διοικητική Διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 63».

Επειδή, ως προς τα τέλη χαρτοσήμου και σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ της 28^{ης} Ιουλίου 1931 (ΦΕΚ Α' 239/1931) του Κώδικα νόμων τελών χαρτοσήμου (Κ.Ν.Τ.Χ), όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του ν. 2873/2000 (Α' 285) ορίζονται μεταξύ άλλων τα εξής:

Άρθρο 14: «Επί των εμπορικών και λοιπών εγγράφων και πράξεων, των κατονομαζομένων εν τω επομένω άρθρω 15, το τέλος ορίζεται εις δύο επί τοις εκατόν (2%) της εν αυτοίς διαλαμβανομένης αξίας εις ευρώ»

Άρθρο 15: «Εις το κατά την παράγραφον 1 του προηγουμένου άρθρου 14 τέλος υπόκεινται:

1.α) Πάσα σύμβασις, οιοδήποτε αντικειμένου, συναπτομένη είτε απ' ευθείας, είτε διά δημοσίου συναγωνισμού μεταξύ εμπόρων, μεταξύ εμπόρου και εμπορικής εταιρείας πάσης φύσεως, μεταξύ εμπορικών εταιρειών πάσης φύσεως, αφορώσα αποκλειστικώς εις την ασκουμένην υπ' αυτών εμπορίαν, και μεταξύ τρίτου εν γένει και ανωνύμου εταιρείας, ή πάσα εξόφλησις συμβάσεως ή σχετική προς την σύμβασιν απόδειξις, εφόσον καταρτίζονται εγγράφως και δη είτε διά δημοσίου, είτε δι' ιδιωτικού καθ' οιοδήποτε τύπον συντεταγμένου εγγράφου [...].

5γ) Επί δανείων κινουμένων ως τρεχουμένων δοσοληπτικών λογαριασμών το προσήκον τέλος χαρτοσήμου υπολογίζεται δι' εκάστην διαχειριστικήν περίοδον επί του μεγαλύτερου ύψους του χρεωστικού ή πιστωτικού αυτών υπολοίπου, κατά περίπτωσιν. Το χρεωστικόν ή πιστωτικόν υπόλοιπον λογαριασμού τινός μεταφερόμενον εις την επομένην διαχειριστικήν περίοδον θεωρείται ως νέα κατάθεσις (δάνειον) διά την εξεύρεσιν του μεγαλύτερου ύψους της περιόδου ταύτης [...].»

«ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΚΩΝ» (ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΕΛΗ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ ΕΠΙ ΔΑΝΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΑΠΤΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΛΛΟΔΑΠΗ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΤΟΚΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΑΥΤΑ του κ. Παναγιώτη Θ. Ρέππα, τ. Προϊσταμένου της Δ/σης Φορολογίας Συναλλαγών και του Τμήματος Χαρτοσήμου του Υπουργείου Οικονομικών)

A) Περί δανείων

Έννοια δανείου.

Δάνειο είναι η σύμβαση, δυνάμει της οποίας ο ένας από τους συμβαλλόμενους (δανειστής) μεταβιβάζει, κατά κυριότητα, στον άλλο συμβαλλόμενο (οφειλέτη) χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα, τα οποία ο οφειλέτης υποχρεούται να επιστρέψει στον δανειστή στον συμφωνηθέντα τόπο και χρόνο (άρθρα 806-809 Α.Κ.). Η σύμβαση του δανείου είναι σύμβαση τυπική, αιτιώδης, ενοχική και αυστηρά ετεροβαρής.

Προϋποθέσεις σύστασης δανείου....

B) Περί τόκων

Έννοια τόκου.

Τόκος είναι ποσότητα χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων, την οποία δικαιούται να απαιτήσει ο δανειστής από τον οφειλέτη, ως αντάλλαγμα της στέρησης της απόλαυσης χρημάτων ή ομοίων αντικαταστατών πραγμάτων (κεφάλαιο), για ορισμένο χρόνο, με βάση σταθερό μέτρο (επιτόκιο), που προσδιορίζεται από τον νόμο ή τη δικαιοπραξία. Ο τόκος διακρίνεται, εκτός άλλων, και:

α. Σε τόκο δικαιοπρακτικό (άρθρο 293 παρ. 1 Α.Κ.), δηλαδή σε τόκο, που απορρέει από δικαιοπραξία, όπως λ.χ. από σύμβαση (συμβατικός τόκος) (π.χ. από δάνειο) και

β. Σε τόκο υπερημερίας (άρθρο 293 παρ. 2 Α.Κ.), ήτοι σε τόκο, ο οποίος οφείλεται σε υπερημερία του οφειλέτη χρηματικού μόνο χρέους, δηλαδή σε υπαιτιότητα αυτού, για την μη έγκαιρη καταβολή του χρέους στον δανειστή. Ο τόκος αυτός προϋποθέτει όχληση του οφειλέτη εκ μέρους του δανειστή και πταίσμα του οφειλέτη (Α.Π. 449/1957, Εφ. Αθ. 302/1958).

Γνωρίσματα του τόκου.

Αυτά συνοψίζονται στα εξής:

α. Ο τόκος προϋποθέτει κεφάλαιο, δηλαδή, μεγαλύτερη ποσότητα χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων.

β. Ο τόκος, ως μέγεθος (ως ποσότητα) και ως παροχή, είναι ανάλογος και ομοειδής με το κεφάλαιο. Έτσι, αν, για παράδειγμα, το κεφάλαιο συνίσταται σε χρήματα, και οι τόκοι θα συνίστανται επίσης σε χρήματα (Εφ. Κρητ. 76/1973).

γ. Ο τόκος είναι παρεπόμενη υποχρέωση, δηλαδή έχει παρακολουθηματικό χαρακτήρα, επειδή προϋποθέτει την ύπαρξη κυρίας οφειλής. Αν όμως οι τόκοι έχουν γίνει δεδουλευμένοι, τότε η ενοχή εκ τόκων είναι ανεξάρτητη και αυτοτελής και η ικανοποίηση της απαίτησης, για τους τόκους, που έχουν παραχθεί, μπορεί να επιδιωχθεί και με αυτοτελή αγωγή.

Επίσης, αυτοτελώς μπορεί να εκχωρηθεί και η σχετική απαίτηση εκ τόκων (Εφ. Πατρ. 66/1960). Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να τονισθεί, ότι ο τόκος δεν αποτελεί «παρεπόμενο σύμφωνο», όπως είναι η υποθήκη, το ενέχυρο, η εγγύηση κ.λπ., γιατί τα παρεπόμενα σύμφωνα συνάπτονται προς ασφάλεια κάποιας κυρίας σύμβασης, εξαρτώμενα αμέσως από την τύχη αυτής, πράγμα που δεν συμβαίνει επί των τόκων, επί των οποίων η ενοχή, όπως προαναφέρθηκε, είναι ανεξάρτητη και αυτοτελής.

II. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΕΛΩΝ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ ΕΠΙ ΔΑΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΚΩΝ

A) Επί δανείων

Για την επιβολή τελών χαρτοσήμου επί δανείων εν γένει απαιτείται η συνδρομή των εξής προϋποθέσεων:

α. Η σύμβαση του δανείου να καταρτίζεται εγγράφως. Ως έγγραφο δε θεωρείται και η εγγραφή του δανείου αυτού στα βιβλία του επιτηδευματία οφειλέτη στην Ελλάδα (άρθρο 12 Ν.Δ. 3717/1957, Σ.τ.Ε. 2699/1972, 3013/1984, 1802/1993, 1927/1994 κ.λπ.).

β. Σε περίπτωση που το δάνειο δεν καταρτίσθηκε εγγράφως ή περί του δανείου αυτού δεν έγινε εγγραφή στα βιβλία του επιτηδευματία οφειλέτη στην Ελλάδα, στο οικείο τέλος χαρτοσήμου θα υποβληθεί η, περί του δανείου αυτού, εκδιδόμενη στην Ελλάδα σχετική εξοφλητική απόδειξη, επειδή και η απόδειξη αυτή αποτελεί έγγραφο, κατά την έννοια του νόμου (άρθρα 13 παρ. 1β και 15 παρ. 1β Κ.Τ.Χ., Σ.τ.Ε. 3914/1977).

γ. Εάν η σύμβαση του δανείου καταρτίσθηκε στην αλλοδαπή, αυτή υπόκειται σε τέλος χαρτοσήμου στην Ελλάδα μόνο εφόσον η εν λόγω δανειακή σύμβαση έχει υποχρεώσεις εκτελεστές στην Ελλάδα. Και υποχρέωση δε εκτελεστέα στην Ελλάδα υπάρχει όταν η καταβολή των χρημάτων (δηλαδή του προϊόντος του δανείου) στον οφειλέτη, εκ μέρους του δανειστή, έγινε στην Ελλάδα (άρθρο 8 παρ. 1 Κ.Τ.Χ., Σ.τ.Ε. 1716/1980, 3270/1981).

B) Επί τόκων

Για την επιβολή τελών χαρτοσήμου επί των απορρεόντων εκ δανείου τόκων, απαιτείται η συνδρομή των εξής προϋποθέσεων:

α. Οι τόκοι να κατέστησαν ληξιπρόθεσμοι και απαιτητοί.

β. Να λαμβάνει χώρα εξόφληση των τόκων (Σ.τ.Ε. 4877/1986), και τούτο γιατί το τέλος χαρτοσήμου επί των συμφωνηθέντων τόκων οφείλεται όχι κατά τον χρόνο σύναψης της δανειακής σύμβασης, αλλά κατά τον χρόνο της εξόφλησης αυτών (Πρβλ. Σ.τ.Ε. 1050/1971, 580/1983, 58/1984, 2394/1984, 848/1984, κ.λπ.). Ως εξόφληση δε των τόκων θεωρείται και η πίστωση αυτών στα βιβλία του επιτηδευματία οφειλέτη στην Ελλάδα (Σ.τ.Ε. 58/1984, 2151/1984, κ.λπ.).

γ. Η εξόφληση των τόκων να γίνεται στην Ελλάδα (Σ.τ.Ε. 2151/1984). Εάν, συνεπώς, η εξόφληση των τόκων γίνεται στην αλλοδαπή, αυτή δεν υπόκειται σε τέλος χαρτοσήμου, έστω

και αν περί αυτής έχει γίνει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν.Δ. 3717/1957, σχετική εγγραφή στα βιβλία του καταβάλλοντος αυτούς οφειλέτη επιτηδευματία στην Ελλάδα (Σ.Τ.Ε. 1050/1971, 580/1983, 2151/1984, 974/1986, 1236/1986, 1246/1992, κ.λπ.).».

Επειδή, σύμφωνα με τον Κώδικα ΦΠΑ που κυρώθηκε με το ν. 2859/2000 (Α' 248) ορίζονται μεταξύ άλλων τα εξής:

Με το **άρθρο 2** ότι: «**1. Αντικείμενο του φόρου είναι:** α) η παράδοση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών, εφόσον πραγματοποιούνται από επαχθή αιτία στο εσωτερικό της χώρας από υποκείμενο στο φόρο που ενεργεί με αυτή την ιδιότητα».

Με το **άρθρο 8** ότι: «**1. Παροχή υπηρεσιών, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 2, θεωρείται κάθε πράξη που δε συνιστά παράδοση αγαθών, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 7...**».

Με το **άρθρο 19** ότι: «**1. Στην παράδοση αγαθών, στην ενδοκοινοτική απόκτηση αγαθών, καθώς και στην παροχή υπηρεσιών, ως φορολογητέα αξία λαμβάνεται η αντιπαροχή που έλαβε ή πρόκειται να λάβει για τις πράξεις αυτές ο προμηθευτής των αγαθών ή αυτός που παρέχει τις υπηρεσίες από τον αγοραστή, το λήπτη ή τρίτο πρόσωπο, προσαυξημένη με οποιαδήποτε παροχή που συνδέεται άμεσα με αυτή**».

Με το **άρθρο 22** ότι: «**1. Απαλλάσσονται από το φόρο: [...] κγ) η χορήγηση και η διαπραγμάτευση πιστώσεων, καθώς και η διαχείριση τους από το πρόσωπο που τις χορηγεί,**».

Με το **άρθρο 63** ότι: «**1. Από την έναρξη ισχύος του Ν. 1642/1986, καταργούνται οι διατάξεις: [...] β) για την επιβολή τελών χαρτοσήμου στις πράξεις τις οποίες προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος νόμου και στα παρεπόμενα τους σύμφωνα. Δε θίγονται οι διατάξεις που προβλέπουν την επιβολή τελών χαρτοσήμου στα μισθώματα ακινήτων, στις αποδείξεις πληρωμής ασφαλιστρων για κάθε είδους ασφαλίσεις και επιστροφής ασφαλιστρων, στις αποδείξεις πληρωμής αποζημίωσης, για ασφαλίσεις κάθε είδους, που δίνονται σε ασφαλιστικές εταιρείες, στα χορηγούμενα από ασφαλιστικές εταιρείες δάνεια επί ασφαλιστηρίων ζωής και στις εξαγορές (RACHATS) ασφαλιστηρίων ζωής από ασφαλιστικές εταιρείες**».

Σημειώνεται ότι η περίπτωση β' της παρ. 1 του άρθρου 63 αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 172 του Ν. 4972/2022 (Α 181) και σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου ισχύει από 1/1/2021 και μετά ως ακολούθως:

«β) για την επιβολή τελών χαρτοσήμου στις πράξεις τις οποίες προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος νόμου και στα παρεπόμενά τους σύμφωνα. Δε θίγονται οι διατάξεις που προβλέπουν την επιβολή τελών χαρτοσήμου στα μισθώματα ακινήτων, στις αποδείξεις πληρωμής ασφαλιστρων για κάθε είδους ασφαλίσεις και επιστροφής ασφαλιστρων, στις αποδείξεις πληρωμής αποζημίωσης, για ασφαλίσεις κάθε είδους, που δίνονται σε ασφαλιστικές εταιρείες, στα χορηγούμενα από ασφαλιστικές εταιρείες δάνεια επί ασφαλιστηρίων ζωής και στις εξαγορές (RACHATS) ασφαλιστηρίων ζωής από ασφαλιστικές εταιρείες. **Ομοίως δεν θίγονται οι διατάξεις για την επιβολή τελών χαρτοσήμου στα έντοκα δάνεια και λοιπές χρηματοδοτήσεις και στους απορρέοντες συμβατικούς τόκους. Απαλλαγές από τέλη χαρτοσήμου που προβλέπονται από άλλες διατάξεις για τις πράξεις του προηγούμενου εδαφίου εξακολουθούν να ισχύουν**».

Επειδή, με πρόσφατη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ 2163/2020 & ΣΤΕ 2323/2020) κρίθηκε ότι:

«[...] 7. Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι η χορήγηση έντοκου χρηματικού δανείου περιλαμβάνεται κατ' αρχήν μεταξύ των πράξεων (του άρθρου 2 της έκτης οδηγίας και της αντίστοιχης διάταξης) του άρθρου 2 του Κώδικα Φ.Π.Α. ως παροχή υπηρεσιών υποκείμενη στον φόρο προστιθέμενης αξίας, πλην απαλλασσόμενη αυτού κατά το άρθρο 22 παρ. 1 περ. κγ'. Ειδικότερα, η χορήγηση έντοκου χρηματικού δανείου ως διάθεση κεφαλαίου σε τρίτον, έναντι του οποίου (κεφαλαίου) καταβάλλεται η δέουσα αμοιβή υπό μορφή τόκων, συνιστά παροχή υπηρεσιών από επαχθή αιτία (πρβλ. ΔΕΚ/ΔΕΕ αποφάσεις της 11-7-1996, Regie Dauphinoise, C306/94 σκ. 16-17, της 14-11-2000, Floridienne & Berginvest, C-142/99 σκ. 26, της 29-4-2004, EDM, C-77/01 σκ. 65, 69, της 17-10-2019, Paulo Nascimento Consulting, C-692/17 σκ. 38). Περαιτέρω, για να μπορεί η δραστηριότητα διάθεσης κεφαλαίων σε τρίτον να θεωρηθεί ως οικονομική δραστηριότητα, την οποία αφορά το άρθρο 4 παρ. 2 της Έκτης Οδηγίας, συνιστάμενη στην εκμετάλλευση του κεφαλαίου αυτού με σκοπό την άντληση εσόδων διαρκούς χαρακτήρα υπό μορφή τόκων, είναι αναγκαίο η δραστηριότητα αυτή να μην ασκείται ευκαιριακά και μόνο, ούτε να περιορίζεται στη διαχείριση των επενδύσεων, όπως θα το έπραττε ένας ιδιώτης επενδυτής, αλλά να αναπτύσσεται στο πλαίσιο επιχειρηματικού ή εμπορικού στόχου, χαρακτηριζόμενου ιδίως από τη βούληση κερδοφορίας των επενδυθέντων κεφαλαίων. Έτσι, μια επιχείρηση ενεργεί υπό την ιδιότητα του υποκειμένου στον φόρο, όταν χρησιμοποιεί κεφάλαια που αποτελούν μέρος των περιουσιακών της στοιχείων για να παράσχει υπηρεσίες συνιστώσες οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια των άρθρων 4 παρ. 1 και 2 της Έκτης Οδηγίας, όπως η χορήγηση (από μητρική επιχείρηση) αμειβόμενων δανείων (σε θυγατρική αυτής), ανεξάρτητα από το αν τα δάνεια χορηγούνται ως οικονομική στήριξη ή ως τοποθετήσεις πλεονασμάτων σε ρευστό ή για άλλους λόγους (πρβλ. ΔΕΚ αποφάσεις της 14-11-2000, Floridienne & Berginvest, C142/99 σκ. 27-28, της 29-4-2004, EDM, C-77/01 σκ. 67-68). Εξάλλου, όταν πρόκειται για πρόσωπα που υπόκεινται ήδη σε φ.π.α. για τις κύριες οικονομικές δραστηριότητές τους, δεν θα ήταν σύμφωνη με τον σκοπό ιδίως της απλής και όσο το δυνατόν γενικότερης είσπραξης του φόρου προστιθέμενης αξίας η ερμηνεία του άρθρου 4 παρ. 2 της Έκτης Οδηγίας που θα δεχόταν ότι η έννοια «οικονομική δραστηριότητα», η οποία χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή, δεν καλύπτει μια δραστηριότητα που, μολονότι ασκείται μόνο ευκαιριακά, εμπίπτει στον γενικό ορισμό που δίδει στην έννοια αυτή το άρθρο 4 παρ. 1 της Έκτης Οδηγίας και ασκείται από πρόσωπο υποκείμενο στον φόρο, το οποίο ασκεί επίσης, σε μόνιμη βάση, μια άλλη οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της Έκτης Οδηγίας (πρβλ. ΔΕΕ, απόφαση της 13-6-2013, Kostov, C-62/12, σκ. 30, της 17-10-2019, Paulo Nascimento Consulting, C-692/17 σκ. 24). Τέλος, πράξεις του άρθρου 2 του Κώδικα Φ.Π.Α. και αντικείμενο του φόρου προστιθέμενης αξίας συνιστούν οι συμβάσεις έντοκων χρηματικών δανείων συλλήβδην και όχι μόνον (κατά τις διευκρινίσεις της εγκυκλίου ΠΟΛ 44/1987 «Εφαρμογή διατάξεων φορολογίας χαρτοσήμου σε διάφορες συμβάσεις, πράξεις, σχέσεις και συναλλαγές μετά την εφαρμογή από 1.1.1987 του φόρου προστιθέμενης αξίας») οι τόκοι (πρβλ. υπαγωγική σκέψη 5 των ΣτΕ 3928/1996, 3727/1998), οι οποίοι απορρέουν από αυτές και αποτελούν, όπως προαναφέρεται, την αμοιβή εκείνου που χορηγεί το δάνειο για τη διάθεση του κεφαλαίου σε τρίτον και, ως εκ τούτου, την κατ' άρθρο 19 του Κώδικα Φ.Π.Α. αντιπαροχή, η οποία λαμβάνεται ως φορολογητέα αξία. Συνεπώς, το άρθρο 15 παρ. 1 περ. α' του Κ.Ν.Τ.Χ., καθ' ο μέρος επιβάλλει τέλος χαρτοσήμου επί συμβάσεων έντοκων χρηματικών δανείων, καταργήθηκε από 1.1.1987 δυνάμει του άρθρου 57 παρ. 1 του ν. 1642/1986, διότι κατά τη ρητή πρόβλεψη της διάταξης αυτής καταργήθηκαν οι «διατάξεις για την επιβολή τελών χαρτοσήμου στις πράξεις» του άρθρου 2 του τελευταίου νόμου. Η διατύπωση εξάλλου της διάταξης του άρθρου

57 παρ. 1 του ν. 1642/1986 τυγχάνει αδιάσπικτη, ήτοι δεν διακρίνει ούτε μεταξύ πράξης και εσόδων (παρότι η σχετική διάκριση, ειδικώς μάλιστα των συμβάσεων δανείων και των εσόδων αυτών, ήταν γνωστή στον νομοθέτη, όπως προκύπτει από την εισηγητική έκθεση και τις ρυθμίσεις του ν. 1676/1986 «Για τον ορισμό των συντελεστών του φόρου προστιθέμενης αξίας και τη ρύθμιση άλλων θεμάτων», Α' 24/29-121986), ούτε μεταξύ έγγραφης κατάρτισης της σύμβασης δανείου και παροχής της υπηρεσίας καθεαυτής. Τα ανωτέρω, δε, ισχύουν ανεξαρτήτως του εάν η εν λόγω (ρητή και αδιάσπικτη) πρόβλεψη εχώρησε πέραν της κατά το άρθρο 33 της Έκτης Οδηγίας απαγόρευσης διατήρησης σε ισχύ από κράτος-μέλος φόρων, δικαιωμάτων και τελών μόνον εφόσον αυτά μπορούν να εξομοιωθούν προς φόρο κύκλου εργασιών, εμφανίζουν δηλαδή, έστω και αν δεν είναι καθ' όλα πανομοιότυποι με αυτόν, τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του Φ.Π.Α. [α) γενική εφαρμογή του Φ.Π.Α. επί των συναλλαγών που αφορούν αγαθά ή υπηρεσίες, β) καθορισμός του ύψους του αναλόγως του αντιτίμου που εισπράττει ο υποκείμενος στον φόρο για τα αγαθά και τις υπηρεσίες που παρέχει, γ) είσπραξη του φόρου σε κάθε στάδιο της διαδικασίας παραγωγής και διανομής, περιλαμβανομένου του σταδίου λιανικής πώλησης, ανεξαρτήτως του αριθμού των συναλλαγών που έχουν προηγηθεί, δ) έκπτωση από τον φόρο που οφείλει να καταβάλει ο υπόχρεος των ποσών που έχουν καταβληθεί κατά τα προηγούμενα στάδια της διαδικασίας, ώστε σε κάθε συγκεκριμένο στάδιο ο φόρος να εφαρμόζεται επί της αξίας που προστίθεται κατά το στάδιο αυτό, η δε τελική επιβάρυνση να καταλήγει στον καταναλωτή] (πρβλ. ΔΕΚ/ΔΕΕ, αποφάσεις της 17-9-1997, Fadenza Publica, C-130/96, σκ. 13-15, της 3-10-2006, Banca Pololare di Cremona, C-475/03, σκ. 27 επ., της 7-8-2018, Viking Motors κ.λπ., C-475/17, σκ. 37 επ., ΣΤΕ Ολομ. 24692471/2008 κ.ά.). [...]

9. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έσφαλε κατά την ερμηνεία των άρθρων 2 παρ. 1, 8 παρ. 1, 19 παρ. 1, 22 παρ. 1 περ. κ' και 63 παρ. 1 περ. β του Κώδικα Φ.Π.Α. (και των αντίστοιχων διατάξεων των άρθρων 2 παρ. 1, 6 παρ. 1, 13 παρ. Β περ. δ. υποπερ. 1 της Έκτης Οδηγίας). Υποστηρίζεται ειδικότερα ότι η, όπως εν προκειμένω, χορήγηση έντοκων δανείων από εγκατεστημένο σε άλλο κράτος-μέλος, υποκείμενο σε φ.π.α. πρόσωπο που ενεργεί με την ιδιότητα αυτή, σε υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από τον τυχόν ευκαιριακό χαρακτήρα και τον σκοπό της, αποτελεί παροχή υπηρεσίας από επαχθή αιτία, υπαγόμενη (εξ ου και απαλλασσόμενη του φ.π.α.) ως τέτοια και όχι μόνο ως προς το αντάλλαγμα της (τόκο) στο πεδίο εφαρμογής του φ.π.α. (κάποις απαλλασσόμενη από αυτόν), και επομένως τα τέλη χαρτοσήμου επί των σχετικών συμβάσεων έχουν καταργηθεί κατ' άρθρο 63 παρ. 1 περ β του Κώδικα Φ.Π.Α.. Τα ανωτέρω, κατά την αναιρεσεύουσα, δέχθηκε και η αναιρεσιβαλλόμενη, έσφαλε, όμως, στο μέτρο που έκρινε ότι η απαλλαγή της χορήγησης πιστώσεων αφορά στο πρόσωπο που χορηγεί και όχι στο πρόσωπο που λαμβάνει την πίστωση· τούτο, διότι ο φ.π.α. βαρύνει τη συναλλαγή και καταβάλλεται από τον λήπτη της υπηρεσίας και δεν βαρύνει το απλώς υπόχρεο σε απόδοσή του πρόσωπο, οι δε διατάξεις της νομοθεσίας περί φ.π.α. σε περίπτωση συναλλαγής υποκείμενης σε αυτόν εφαρμόζονται για αμφότερα τα συμβαλλόμενα μέρη. Άλλωστε, ακόμη και αν γινόταν δεκτό ότι αυτές δεν εφαρμόζονται για τον δανειζόμενο, η υπαγωγή του δανείου σε τέλη χαρτοσήμου, τα οποία επιβάλλονται στη συναλλαγή και όχι στα πρόσωπα, θα ήταν και πάλι αντίθετη στο άρθρο 63 παρ. 1 του Κώδικα Φ.Π.Α.. Προς θεμελίωση του παραδεκτού του λόγου αυτού διατυπώνεται ο ισχυρισμός ότι η πληττόμενη κρίση της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης είναι αντίθετη προς τις αποφάσεις ΣΤΕ 3928/1996, 3929/1996 και 3727/1998, με τις οποίες, κατά την αναιρεσεύουσα, κρίθηκε ότι η παροχή πίστωσης εμπίπτει στο πεδίο

εφαρμογής του φ.π.α. και, συνεπώς, δεν υπάγεται σε τέλη χαρτοσήμου σύμφωνα με το άρθρο 57 παρ. 1 του ν. 1642/1986 (ήδη άρθρο 63 Κώδικα Φ.Π.Α.), άλλως ότι επί του τιθέμενου με τον λόγο αναιρέσεως νομικού ζητήματος δεν υπάρχει νομολογία. Ο τελευταίος αυτός ισχυρισμός είναι βάσιμος, καθόσον οι προαναφερόμενες αποφάσεις (πλην της ΣΤΕ 3929/1996, η οποία αφορά σε όλως διάφορο ζήτημα) έκριναν επί επιβολής τελών χαρτοσήμου κατ' άρθρο 15 παρ. 8 του Κ.Ν.Τ.Χ. σε παροχή πίστωσης σε ανοικτό λογαριασμό και όχι επί επιβολής τελών χαρτοσήμου κατ' άρθρο 15 παρ. 1 περ. α του Κ.Ν.Τ.Χ. σε σύμβαση έντοκου χρηματικού δανείου. Συνεπώς, ο λόγος προβάλλεται παραδεκτώς. Περαιτέρω, η πληττόμενη κρίση του διοικητικού εφετείου δεν είναι νόμιμη, διότι, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στη σκέψη 7, με το άρθρο 57 παρ. 1 του ν. 1642/1986 καταργήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 15 παρ. 1 περ. α του Κ.Ν.Τ.Χ. κατά το μέρος που επιβάλλουν τέλος χαρτοσήμου επί συμβάσεων έντοκων χρηματικών δανείων, ανεξαρτήτως δε της ορθότητας ή μη της κρίσης της αναιρεσιβαλλομένης (ότι οι κρίσιμες απαλλακτικές διατάξεις αφορούν τα πρόσωπα που χορηγούν και όχι εκείνα που λαμβάνουν τις πιστώσεις, άρα της κρίσης της αναιρεσιβαλλομένης) περί των επωφελούμενων της απαλλαγής προσώπων, τούτο είναι αδιάφορο από την εξεταζόμενη άποψη. Για τον λόγο αυτό, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση, η έρευνα των λοιπών λόγων της οποίας παρέλκει, και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος αυτής, με το οποίο απορρίφθηκε η προσφυγή της αναιρεσεύουσας....».

Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 172 του ν. 4972/2022 (ΦΕΚ Α' 181/23.09.2022), ορίζονται τα εξής:

«Αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής της φορολογίας χαρτοσήμου ως προς τα δάνεια, τις λοιπές χρηματοδοτήσεις και τους τόκους αυτών - Τροποποίηση περ. β' παρ. 1 άρθρου 63 ν. 2859/2000, Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας

1. Στο τέλος της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 63 του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ν. 2859/2000, Α' 248), μετά τις λέξεις «ασφαλιστηρίων ζωής από ασφαλιστικές εταιρείες», το σημείο στίξης κόμμα «,» αντικαθίσταται από τελεία «.», προστίθενται τρίτο και τέταρτο εδάφια και η περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 63 διαμορφώνεται ως εξής:

«β) για την επιβολή τελών χαρτοσήμου στις πράξεις τις οποίες προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος νόμου και στα παρεπόμενά τους σύμφωνα.

Δε θίγονται οι διατάξεις που προβλέπουν την επιβολή τελών χαρτοσήμου στα μισθώματα ακινήτων, στις αποδείξεις πληρωμής ασφαλίστρων για κάθε είδους ασφαλίσεις και επιστροφής ασφαλίστρων, στις αποδείξεις πληρωμής αποζημίωσης, για ασφαλίσεις κάθε είδους, που δίνονται σε ασφαλιστικές εταιρείες, στα χορηγούμενα από ασφαλιστικές εταιρείες δάνεια επί ασφαλιστηρίων ζωής και στις εξαγορές (RACHATS) ασφαλιστηρίων ζωής από ασφαλιστικές εταιρείες.

Ομοίως δεν θίγονται οι διατάξεις για την επιβολή τελών χαρτοσήμου στα έντοκα δάνεια και λοιπές χρηματοδοτήσεις και στους απορρέοντες συμβατικούς τόκους.

Απαλλαγές από τέλη χαρτοσήμου που προβλέπονται από άλλες διατάξεις για τις πράξεις του προηγούμενου εδαφίου εξακολουθούν να ισχύουν.»

2. Η ισχύς της παρ. 1 αρχίζει από την 1η.1.2021.

3. Για τα συναπτόμενα δάνεια και τις λοιπές χρηματοδοτήσεις, καθώς και τους απορρέοντες τόκους μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, τα τέλη χαρτοσήμου αποδίδονται εμπρόθεσμα μέχρι την 31η.12.2022.»

Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 περ. α' του ν. 2859/2000 «Στο φόρο υπόκειται: α) κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ημεδαπό ή αλλοδαπό ή ένωση προσώπων, εφόσον ασκεί κατά τρόπο ανεξάρτητο οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασης, τον επιδιωκόμενο σκοπό ή το αποτέλεσμα της δραστηριότητας αυτής...».

Επειδή περαιτέρω, με το υπ' αριθ. ....πρακτικό ολομέλειας του Ν.Σ.Κ., το οποίο γνωμοδότησε, στα πλαίσια ερωτήματος που τέθηκε ενώπιόν του, ως προς την έκταση εφαρμογής σχετικής απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο έκρινε άλλο νομικό ζήτημα, επισήμανε μεταξύ άλλων, τα εξής: «Είναι αληθές ότι οι αποφάσεις του ΣτΕ, όπως άλλωστε και οι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων της ουσίας, δεσμεύουν μόνον τους διαδίκους στη δίκη επί της οποίας εκδόθηκαν και προκειμένου επί του Δημοσίου ως διαδίκου, παράγουν υποχρέωση της διοίκησης σε συμμόρφωση έναντι του νικήσαντος διαδίκου [άρθρα 95, παρ. 5 Συντάγματος, 197, 198 ν. 2717/1999 (Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας - Κ.Δ.Δ.), 1 Ν. 3068/2002], χωρίς να υποχρεώνουν τη Διοίκηση σε γενική εφαρμογή τους, τουτέστιν και επί υποθέσεων στις οποίες απαντώνται τα επιλυθέντα 7 ίδια νομικά ζητήματα στο πλαίσιο ερμηνείας και εφαρμογής διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας. Από της άλλης όμως πλευράς, η εκ μέρους των φορολογικών αρχών και, πολύ περισσότερο εκ μέρους της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών (ΔΕΔ), αντιμετώπιση υποθέσεων με ακριβώς όμοια προς τα επιλυθέντα με τις αποφάσεις του ΣτΕ (και μάλιστα της Ολομελείας αυτού) νομικά ζητήματα, κατά τρόπο αντίθετο προς τις αποφάσεις του δικαστηρίου αυτού, δε συνάδει με το κράτος δικαίου και πάντως συνεπάγεται άσκοπη απασχόληση των υπηρεσιακών οργάνων και των δικαστηρίων, τα οποία, έτσι, στερούνται και χρόνου για την ενασχόλησή τους με άλλες σοβαρές υποθέσεις, αφού είναι προφανές ότι, αν οι υποθέσεις αυτές οδηγηθούν ενώπιον των δικαστηρίων, αυτά θα ακολουθήσουν τη νομολογία του ΣτΕ, οπότε η έκβαση των υποθέσεων δεν θα είναι ευνοϊκή για το Δημόσιο και το τελευταίο θα επιβαρυνθεί και με δικαστικά έξοδα».

Επειδή, επιπλέον η επικαλούμενη ΣτΕ 1944/2022 που αφορά στην ίδια την προσφεύγουσα αναφέρει: «Δεν οφείλεται τέλος χαρτοσήμου επί τρεχούμενων δοσοληπτικών λογαριασμών που έχουν ως αιτία έντοκη δανειακή σύμβαση. Το άρθρο 15 παρ. 1 περ. α' του Κ.Ν.Τ.Χ., καθ' ο μέρος επιβάλλει τέλος χαρτοσήμου επί συμβάσεων έντοκων χρηματικών δανείων, καταργήθηκε από 1.1.1987, δυνάμει του άρθρου 57 παρ. 1 του ν. 1642/1986, διότι, κατά τη ρητή και αδιάσπικτη πρόβλεψη της διάταξης αυτής, καταργήθηκαν οι «διατάξεις για την επιβολή τελών χαρτοσήμου στις πράξεις» του άρθρου 2 του τελευταίου νόμου, τα ανωτέρω, δε, ισχύουν ανεξαρτήτως του εάν η ως άνω (ρητή και αδιάσπικτη) πρόβλεψη εχώρησε πέραν της κατά το άρθρο 401 της οδηγίας Φ.Π.Α. απαγόρευσης διατήρησης σε ισχύ από κράτος-μέλος φόρων, δικαιωμάτων και τελών μόνον εφόσον αυτά μπορούν να εξομοιωθούν προς φόρο κύκλου εργασιών, εμφανίζουν δηλαδή, έστω και αν δεν είναι καθ' όλα πανομοιότυποι με αυτόν, τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του Φ.Π.Α. Για τον ίδιο, συνεπώς, λόγο, έχει, επίσης, καταργηθεί από 1.1.1987 και η διάταξη του έκτου εδαφίου του άρθρου 15 παρ. 5 περ. γ) του Κ.Ν.Τ.Χ., καθ' ο μέρος επιβάλλει τέλος χαρτοσήμου επί "τρεχούμενων δοσοληπτικών λογαριασμών" που έχουν ως αιτία έντοκη δανειακή σύμβαση.»

Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση η προσφεύγουσα εταιρεία, υπέβαλε την από 28.02.2024 επιφύλαξη (κατ' άρθρο 20 Ν. 4987/2022) με κωδικό αιτήματος ..... μαζί με την

αίτηση απόδοσης τελών χαρτοσήμου δανειακού αλληλόχρεου λογαριασμού για το φορολογικό έτος 01/04/2022 – 31/03/2023 συνολικού ποσού €4.397.546 43 επί της από 01/10/2011 σύμβασης δανείου μεταξύ της ίδιας και της συγγενούς εταιρείας ..... που εδρεύει στην ..... Το ποσό του τέλους χαρτοσήμου υπολογίστηκε με συντελεστή 2,4% επί του ποσού €183.231.101,23 (συμπεριλαμβανομένων τόκων) που ήταν το μεγαλύτερο πιστωτικό υπόλοιπο του δοσοληπτικού λογαριασμού του ως άνω φορολογικού έτους. Η προσφεύγουσα εξόφλησε πλήρως τα βεβαιωμένα τέλη χαρτοσήμου συνολικού ποσού € 4.525.954,78 συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων και των τόκων που προέκυψαν.

Επειδή, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι αχρεωστήτως κατέβαλε τέλη χαρτοσήμου επί εντόκου δανείου και επικαλείται μεταξύ άλλων τις υπ' αριθμ. ....αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας με τις οποίες κρίθηκε ότι η χορήγηση έντοκου χρηματικού δανείου από επιχείρηση που ενεργεί υπό την ιδιότητα του υποκείμενου στο Φ.Π.Α. εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Φ.Π.Α., ως παροχή υπηρεσιών έναντι ανταλλάγματος (δηλαδή αμοιβής συνιστάμενης στην καταβολή των τόκων), πλην απαλλασσόμενη αυτού (κατ' άρθρο 22 παρ. 1 περ. κγ' του Κώδικα Φ.Π.Α.), ως εκ τούτου τα τέλη χαρτοσήμου επί των σχετικών συμβάσεων έχουν καταργηθεί από 01.01.1987, ήτοι από την ημερομηνία κατά την οποία ετέθη σε εφαρμογή ο κώδικας Φ.Π.Α. Εξάλλου η σύμβαση δανείου μεταξύ της προσφεύγουσας και της συγγενούς εταιρείας .....**συνάφθηκε την 01/10/2011**, ήτοι σε ημερομηνία προγενέστερη της έναρξης της ισχύος (01/01/2021) του άρθρου 172 του ν. 4972/2022. Συνεπώς αδικαιολόγητα ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. Φ.Α.Ε. ΑΘΗΝΩΝ απέρριψε σιωπηρά την αίτησή της.

Επειδή, στην έκθεση απόψεων επί ενδικοφανούς προσφυγής του προϊσταμένου της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών αναφέρεται σχετικά με την υποχρέωση υπαγωγής του ποσού €183.231.101,23 σε τέλη χαρτοσήμου ότι: «... στην υπό κρίση περίπτωση, η σύμβαση στην οποία γίνεται αναφορά δεν αφορά σύμβαση δανείου, αλλά σύμβαση Δανείου κινούμενου ως τρεχούμενου δοσοληπτικού λογαριασμού, η οποία αν και θεωρείται συγγενής με αυτή του δανείου, στον Κ.Ν.Τ.Χ. προβλέπεται ειδικότερη διάταξη σχετικά με τον τρόπο χαρτοσήμανσης του.

Συγκεκριμένα, εάν οι καταθέσεις και οι αναλήψεις χρημάτων πραγματοποιούνται στο πλαίσιο δοσοληπτικού λογαριασμού, τότε επί αυτών ισχύει η διάταξη του έκτου και τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 15 του Κώδικα Χαρτοσήμου....

Σημειώνεται, ότι, επειδή επί καταθέσεων και αναλήψεων χρημάτων απαιτείται, όπως προαναφέρθηκε, η ύπαρξη συμβατικής σχέσης μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, συμβαλλόμενα μέρη επί των εν λόγω καταθέσεων και αναλήψεων χρημάτων μπορεί να είναι όχι μόνο ελληνικές επιχειρήσεις (π.χ. εταιρείες, κ.λπ.), που εδρεύουν στην ημεδαπή, αλλά και επιχειρήσεις, εκ των οποίων η μία εδρεύει στην ημεδαπή (Ελλάδα) και η άλλη στην αλλοδαπή (αλλοδαπή επιχείρηση), καθόσον η προαναφερόμενη διάταξη, ως εκ της γενικότητας της διατύπωσης της, δεν κάνει κανένα περιορισμό.

Επιπλέον, η παραμονή των κατατεθέντων χρημάτων στο σχετικό λογαριασμό, για μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν μεταβάλλει τον χαρακτήρα της κατάθεσης σε δάνειο και συνεπώς δεν δημιουργείται, εκ του λόγου αυτού, υποχρέωση καταβολής και επί πλέον τέλους χαρτοσήμου δανειακής σύμβασης (Πρβλ. ΣτΕ 870/1979).

Συνεπώς, απορριπτός κρίνεται ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι δεν οφείλεται χαρτόσημο γιατί η εν λόγω πράξη αφορά σύμβαση δανείου, η οποία έλαβε χώρα το έτος 2011 καθώς η

πράξη, η οποία χαρτοσημάνθηκε είναι το μεγαλύτερο χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο του έτους, όπως αυτό προέκυψε από τις αντίστοιχες εγγραφές στα βιβλία της επιχείρησης, οι οποίες αφορούν στον εν λόγω δοσοληπτικό λογαριασμό και όχι η ίδια σύμβαση δανείου ως έγγραφο.

Επιπλέον αναφέρουμε ότι η εν λόγω σύμβαση, η οποία προσκομίζεται στο πλαίσιο της παρούσας προσφυγής, δεν έχει χαρτοσημανθεί μεμονωμένα ως έγγραφο και δεν φέρει θεώρηση από την αρμόδια ΔΟΥ. Συνεπώς θεωρείται ότι έχει αβέβαιη ημερομηνία και δεν αποδεικνύεται ότι σχετίζεται με την υπό κρίση δήλωση χαρτοσήμου...»

Επειδή, περαιτέρω η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η υπό κρίση σύμβαση βρίσκεται εκτός του πεδίου εφαρμογής των τελών χαρτοσήμου, βάσει της αρχής της χωρικότητας καθώς για τις υπό κρίση χρηματικές κινήσεις χρησιμοποιείται ο λογαριασμός με αριθμό .....της Εταιρείας στην Τράπεζα ..... και ο λογαριασμός με αριθμό ..... της αντισυμβαλλόμενης εταιρείας στην τράπεζα ....., επομένως οι εκάστοτε πληρωμές ή λήψη ποσών δανείου διενεργούνται από και προς τους ανωτέρω δύο τραπεζικούς λογαριασμούς των συμβαλλομένων στην αλλοδαπή.

Επειδή ως εκτελεστέα υποχρέωση κατά την έννοια του άρθρου 8 του Κ.Ν.Τ.Χ. (αρχή της χωρικότητας της φορολογίας χαρτοσήμου), νοείται κάθε πράξη ή ενέργεια ή συμπεριφορά εν γένει του οφειλέτη (υπόχρεου) με την οποία αποσβένεται η υποχρέωσή (οφειλή) του, αδιακρίτως, και για τα δύο αντισυμβαλλόμενα μέρη, αρκεί οι πράξεις αυτές να συνιστούν «εκτέλεση» υποχρέωσης, δηλαδή εκπλήρωση βαρύνουσας αυτόν παροχής.

Επί δανείου ο τόπος εκπλήρωσης οιασδήποτε υποχρέωσης του δανειστή ή του οφειλέτη, προσδιορίζει τον τόπο «εκτέλεσης» υποχρέωσης.

Επομένως, σε κάθε περίπτωση, κατά την οποία η πράξη, με την οποία εκδηλούται ή πραγματοποιείται η «εκτέλεση» υποχρέωσης, γίνεται στην Ελλάδα συντρέχει, ειδικά από άποψη τόπου εκτέλεσης της υποχρέωσης, η προϋπόθεση εφαρμογής της ως άνω διάταξης. Αυτά βεβαίως ισχύουν για τις πράξεις και των δύο συμβαλλόμενων αρκεί οι πράξεις αυτές να συνιστούν «εκτέλεση» υποχρέωσης, δηλαδή εκπλήρωση βαρύνουσας αυτούς παροχής. Συνεπώς, με βάση τη νομοθεσία όπως ορίζεται στο άρθρο 8 παρ. 1 του Κ.Ν.Τ.Χ, επί έγγραφης έντοκης δανειακής σύμβασης συναφθείσας στην αλλοδαπή μεταξύ ημεδαπής επιχείρησης και αλλοδαπού οίκου, **πράξεις που συνιστούν εκτέλεση υποχρέωσης στην Ελλάδα είναι:** α) η παράδοση του δανείου από τον δανειστή προς τον οφειλέτη στην Ελλάδα, β) η εξόφληση των τοκοχρεολυσίων (δόσεις δανείου) από τον οφειλέτη προς τον δανειστή στην Ελλάδα. Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 124/2014, 3639/2013, 3150/1994) και αποφάσεων των Διοικητικών Εφετειών (Δ.Ε.Αθ. 3614/2015, 3500/2016 και 3501/2016), επί συμβάσεων δανείων συναφθείσας με ιδιωτικό έγγραφο στην αλλοδαπή, γεννάται υποχρέωση καταβολής τελών χαρτοσήμου όταν, συντρεχουσών των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, **το σχετικό ποσό είναι καταβλητέο και η εξόφληση γίνεται στην Ελλάδα, οπότε πρόκειται για υποχρέωση εκτελεστέα στην Ελλάδα.** Τέτοια δε περίπτωση συντρέχει και όταν το οφειλόμενο από δάνειο, συναφθέν στην αλλοδαπή, ποσό έχει μεν κατατεθεί σε λογαριασμό του οφειλέτη σε τράπεζα της αλλοδαπής, όμως, ακολούθως, έχει εμβασθεί σε τραπεζικό λογαριασμό στην Ελλάδα, καθόσον τούτο έχει ως αποτέλεσμα το προϊόν του δανείου αυτού να μην έχει τεθεί στη διάθεση του οφειλέτη στην αλλοδαπή, αλλά μόνο στην Ελλάδα. Συνεπώς (και) στην περίπτωση (που μεσολαβεί τράπεζα στην αλλοδαπή) το

προϊόν του δανείου (δάνεισμα) και δη όταν αυτό μεταφέρεται άμεσα δια εμβάσματος στην ημεδαπή, έχει τα ίδια έννομα αποτελέσματα ως (η σύμβαση) να είχε συναφθεί στο εσωτερικό της χώρας ή το ποσό του δανείου να μεταφερόταν απ' ευθείας στην Ελλάδα χωρίς να μεσολαβήσει η αλλοδαπή τράπεζα, η μεσολάβηση δε αυτή αποτελεί τυπικό μέρος της διαδικασίας αποστολής των χρημάτων, που σε καμία περίπτωση δεν συνιστά εκτέλεση της δανειακής σύμβασης στο εξωτερικό.

Επειδή, στην έκθεση απόψεων επί ενδικοφανούς προσφυγής του Προϊσταμένου της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών αναφέρεται σχετικά με τη χωρικότητα ότι: «*Το συναπτόμενο στην αλλοδαπή με ιδιωτικό έγγραφο δάνειο υπόκειται σε τέλη χαρτοσήμου στην Ελλάδα, όταν το δάνειο αυτό εκτελείται στην Ελλάδα. Εκτέλεση, δε, του δανείου αυτού στην Ελλάδα υπάρχει όταν η παράδοση του δανείσματος από τον δανειστή στον οφειλέτη γίνεται στην Ελλάδα. Και παράδοση του δανείσματος από τον δανειστή στον οφειλέτη στην Ελλάδα υπάρχει όταν το δάνεισμα κατατίθεται από τον αλλοδαπό δανειστή σε αλλοδαπή τράπεζα στην αλλοδαπή, με εντολή του προς την εν λόγω τράπεζα να εμβάσει αυτό στην Ελλάδα, μέσω ημεδαπής τράπεζας, στον οφειλέτη, που βρίσκεται στην Ελλάδα ....*

Σε κάθε περίπτωση, το θέμα της σύναψης ή μη της εν λόγω σύμβασης στην αλλοδαπή, καθώς και της ύπαρξης ή μη υποχρεώσεων εκτελεστέων στην Ελλάδα χρήζει περαιτέρω ελεγκτικών επαληθεύσεων από την αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία ως προς τα πραγματικά περιστατικά...»

Επειδή εν προκειμένω δεν διενεργήθηκε έλεγχος από την αρμόδια αρχή ώστε να εξετασθεί και να διαπιστωθεί με σαφή, ειδική και επαρκή αιτιολογία το θέμα της υπαγωγής του υπό κρίση ποσού σε τέλη χαρτοσήμου καθώς και της σύναψης ή μη της εν λόγω σύμβασης στην αλλοδαπή και της ύπαρξης ή μη υποχρεώσεων εκτελεστέων στην Ελλάδα.

Συνεπώς η προσβαλλόμενη απόρριψη είναι παντελώς **αναπιολόγητη** και εκ του λόγου αυτού ακυρωτέα (ΣΤΕ 1542/2016). Επομένως, δεδομένου ότι από την πλευρά της φορολογικής αρχής δεν υφίσταται συγκεκριμένη και τεκμηριωμένη αιτιολόγηση ως προς τον λόγο σιωπηρής απόρριψης επί της από 28/02/2024 υποβληθείσης, κατ' άρθρο 20 παρ. 1 του ν. 4987/2022, έγγραφης επιφύλαξης στη δήλωση απόδοσης τελών χαρτοσήμου φορολογικού έτους 01/04/2022-31/03-2023, ύψους 4.397.546,43 €, ο Προϊστάμενος της φορολογικής αρχής, λαμβάνοντας υπόψη όσα έχουν γίνει δεκτά με την προαναφερθείσα νομολογία, τις διατάξεις του ν. 2859/2000, του Κ.Ν.Τ.Χ. ως παρατίθενται ανωτέρω, αλλά και την παρ. 1 του άρθρου 172 του Ν. 4972/2022 (που ισχύει από 1/1/2021 και μετά και αναφέρει ότι δεν θίγονται οι διατάξεις για την επιβολή τελών χαρτοσήμου στα έντοκα δάνεια και λοιπές χρηματοδοτήσεις και στους απορρέοντες συμβατικούς τόκους), **πρέπει να προβεί σε έκδοση ρητής και αιτιολογημένης απάντησης** επί της ως άνω δήλωσης απόδοσης τελών χαρτοσήμου φορολογικού έτους 01/04/2022-31/03-2023, ασκώντας κατά νόμιμο τρόπο την εξουσία του σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, λαμβάνοντας επίσης υπόψη του, τις διατάξεις περί παραγραφής και έντοκης επιστροφής.

Κατόπιν αυτών,

Α π ο φ α σ ί ζ ο υ μ ε

Την αποδοχή της από 27/06/2024 και με αριθ. πρωτοκόλλου ..... ενδικοφανούς προσφυγής της εταιρείας με την επωνυμία.....» με **ΑΦΜ:** .....και την ακύρωση της

σιωπηρής άρνησης του Προϊσταμένου του Προϊσταμένου της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών επί της κατ' άρθρο 20 παρ. 1 του ΚΦΔ, από 28/02/2024 έγγραφης επιφύλαξης στη δήλωση απόδοσης τελών χαρτοσήμου φορολογικού έτους 01/04/2022-31/03-2023 βάσει του ανωτέρω σκεπτικού.

Η παρούσα απόφαση να κοινοποιηθεί από αρμόδιο όργανο με τη νόμιμη διαδικασία στον υπόχρεο.

Ακριβές Αντίγραφο

**Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ**

**Ο/Η Υπάλληλος του Αυτοτελούς
Τμήματος Διοικητικής Υποστήριξης**

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΪΔΑΝΗΣ

Σ η μ ε ί ω σ η : Κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων Διοικητικών Δικαστηρίων εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της.